

Het varken: slim en muzikaal

> Dierenarts Theo Geudeke, Gezondheidsdienst voor Dieren

Varkens zijn slim én gevoelig voor muziek. Ze leren erg snel en dat was in het verleden leuk voor circusdirecteuren en is tegenwoordig handig, maar ook wel eens lastig voor varkenshouders. En over de smaak voor muziek valt kennelijk ook met varkens niet te twisten.

Intelligentie en verveling

Op veel varkensbedrijven lopen zeugen tegenwoordig los in groepen. Ze mogen niet meer vast staan in boxen. Behalve in de kraamperiode, maar op enkele bedrijven lopen zelfs de kraamzeugen los. In heel wat stallen met loslopende zeugen, worden de dieren gevoerd in een voerstation. Als de zeug dat station binnenwandelt, wordt ze dankzij een chip in een halsband of het oor herkend, en krijgt ze de hoeveelheid voer voorgeschoteld die past bij haar gewicht, leeftijd en stadium van drachtigheid. Zeugen moeten leren hoe een voerstation werkt en dat leren ze heel snel. Soms echter weten ze het bijna te goed. En weten ze dat als ze op het juiste moment een andere zeug weggagen bij het binnengaan van het station, ze wat extra voer kunnen bemachtigen. Dat kan zelfs in vechtpartijtjes uitlopen en daarom is het zo belangrijk dat de voerstations heel goed zijn afgesteld en inderdaad de juiste hoeveelheid voer in een handig tempo verstrekken.

Slimme dieren kunnen ook wat makkelijker verveeld raken, zeker in een saaie omgeving. Daarom is het al enkele jaren voorgeschreven dat varkens afleidingsmateriaal tot hun beschikking krijgen.

Uit onderzoek van onder andere de Wageningen Universiteit blijkt dat variatie in afleidingsmateriaal door de varkens op prijs gesteld wordt. Ieder kind weet dat bepaald speelgoed saai is. Speeltjes die gesloopt kunnen worden, zijn extra interessant voor varkens, zoals een houten paal. Een grappig experiment is onlangs gedaan waarbij varkens op de muur van hun hok met een soort groot touchscreen 'PigChase' konden spelen, een computerspelletje waarbij ze bewegende lichtvlekken proberen te vangen die door de varkenshouder met behulp van een iPad werden bediend. Zo kan je spelletjes spelen met varkens en voor afleiding zorgen vanuit de huiskamer.

Muziek en afleiding

Het verhaal gaat dat varkens muzikaal zouden zijn. In elk geval is het mogelijk gebleken om varkens melodietjes te laten reproduceren. Kijk bijvoorbeeld naar het klassieke affiche van 'The Barnum & Bailey Greatest Show on Earth'. Om voor afleiding te zorgen in een varkensstal is door diverse onderzoekers gekeken wat het effect van muziek op varkens is. En wat blijkt? Varkens zijn soms net mensen. Sommigen lijken muziek te waarderen, andere geven er niks om.

In een recent Duits onderzoek is onderzocht wat het effect van verschillende muziekstijlen is op varkens. Bij het horen van hardrock reageren de meeste varkens met gedrag dat wijst op stress. Het ging al een stuk beter toen stukken van Bach ten gehore werden gebracht. Maar ook daarbij lieten enkele varkens blijken niet gediend te zijn van de muziek. Het zal ongetwijfeld deels te maken hebben met het geluidsvolume.

In de praktijk staat in sommige varkensbedrijven de radio aan in de stal, zowel ter afleiding van de varkenshouder als van de varkens. Dat heeft niet altijd een positief effect op de dieren. Varkens gebruiken vele verschillende geluiden om onderling te communiceren, en als de radio (luid) aan staat, kunnen ze elkaar slechter verstaan. Dit speelt bijvoorbeeld een rol bij de communicatie tussen zeugen en biggen. Door geluiden van de zeug weten de biggen dat ze op korte termijn melk van hun moeder krijgen, en door de geluidjes van de biggen weet de zeug dat het tijd wordt voor een voerbeurt voor haar kroost. Als daar al te luid een radio overheen schalt, verstaan moeder en kind elkaar slechter met mogelijk misverstanden tot gevolg wat kan resulteren in stress.

Kortom: het is belangrijk om varkens afleiding te geven, maar de radio (hard) aan is voor veel varkens te veel van het goede.

KuneKune's op de kinderboerderij

Op steeds meer kinderboerderijen zijn KuneKune varkens te vinden. Dit zijn kleine varkentjes met een hoge aaibaarheidsfactor. Vanwege hun grootte en karakter, maar ook door hun bonte verschijning, neemt de populariteit van dit ras toe.

Kunekune varkens komen oorspronkelijk uit Nieuw-Zeeland. Hun naam wordt in het Nederlands uitgesproken als "koenie koenie" en staat voor "vet en rond" in de taal van de Maori's.

In Nieuw-Zeeland waren de Kunes in de jaren '70 zo goed als uitgestorven. Twee reservateigenaren kregen hier lucht van en wisten het ras te redden. Zij kochten alle Kunes op, hetgeen hen slechts achttien varkentjes opleverden. Vanaf deze beperkte stapel, met latere inmenging van meer dieren, werd het stamboek voor dit ras opgezet. In 1992 kwamen de varkentjes voor het eerst in Brittannië aan, in 1997 in Nederland.

Kunekunes worden tussen de 60 en de 76 cm hoog en kunnen tussen de 55 en 95 kg wegen. Het zijn harige varkentjes. De beharing kan gaan van kort en strak naar lang en gekruld haar. Ze bestaan in crèmekleur, gember, bruin, zwart en gevlekt. Ze hebben een medium tot korte snuit en zowel punt- als flaporen. De pootjes zijn kort en het lijf is rond.

Kunekunes hebben een heel goed karakter. Ze zijn rustig, vriendelijk en leergierig. Het is niet moeilijk om ze iets te leren, zoals gaan zitten voordat ze eten krijgen. Ze bloeien helemaal op in menselijk gezelschap.

Meer weten?

www.kunekuneverenigingnederland.nl